

Рассмотрены уровни механизма реализации международного договора: международный (коллективная деятельность государств) и национальный (индивидуальная деятельностью государств) как систему, образованную из структурных подсистем, имеющую собственные внутренние организационно-правовые элементы. Сделан вывод о необходимости совершенствования механизма реализации международного договора, учитывая проблему взаимодействия международного и национального правопорядков.

Ключевые слова: выполнение, отсылка, соблюдение, применение, международный договор, механизм реализации, национально-правовая имплементация, трансформация.

Summary

Honchar D. Conceptual framework study of mechanism implementation international treaties in the domestic legal order.

The article describes the theoretical basis of mechanism implementing of international treaty in the domestic legal order, such as: definition, types and components of this process. Analyzed different approaches in modern legal science, of definition, the interaction of international and national law. Considered division mechanism for implementing an international agreement on levels: international (collective activity states) and national (individual activity states) as a system formed of structural subsystems having their own internal organizational and legal elements. The conclusion about the necessity to improve the mechanism of implementation of the international treaty, as a problem of interaction between international and national law.

Key words: execution, sending, compliance, application, international treaty implementation mechanism, the national legal implementation, transformation.

Отримано 4.04.2014

УДК 34 (091)/348

К. А. ГУБАР

Катерина Анатоліївна Губар, аспірант Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

ВИКЛАДАННЯ ЦЕРКОВНОГО ПРАВА У КИЇВСЬКІЙ ДУХОВНІЙ АКАДЕМІЇ (1837–1920 РР.)

Київська духовна академія (далі – КДА) – унікальний навчальний заклад, фактичний наступник славетної Києво-Могилянської академії, визнаний духовний центр Східної Європи. У навчальних курсах, які викладалися КДА належна увага приділялась питанням багатьох галузей знань. Але чільне місце відводилось вивченню церковного права як сукупності всіх норм і законів, які стосуються життя церкви і відносин церкви з державою¹.

Зауважимо, що юридична спадщина КДА досі практично не вивчалася правознавцями, тому історіографія проблеми окреслюється переважно працями професорів, які викладали в КДА, а також працями істориків і філософів В. І. Аскоченського, О. О. Андрієвського, С. Т. Голубева, М. І. Петрова, Д. К. Вишневського, Ф. І. Тітова, В. М. Нічик, В. С. Горського, Я. М. Стратія, А. Г. Тихолаза, М. Л. Ткачук, Н. Г. Мозгової та ін. У цьому зв'язку основним джерелом для нас є архівний матеріал, зокрема з фондів Центрального державного історичного архіву України в м. Києві.

Важливим є той факт, що юридичні знання надавались студентам КДА під час викладання багатьох, на перший погляд зовсім не юридичних дисциплін. Зокрема проблеми держави і права досліджувались на рівні курсів морального богослов'я та історії філософії. Але профільними і присвяченими суто юридичним питанням, звісно, були курси церковного та канонічного права. Саме розвитку викладання останніх і буде присвячена ця стаття.

Слід звернути увагу на те, що у навчальних програмах професорів КДА не було єдності щодо назви відповідної дисципліни. Схожі за змістом програми могли визначати свій предмет і як «канонічне», і як «церковне» право». Натомість у західноєвропейських країнах ці поняття розрізнялися. Під канонічним правом розумілась сукупність всіх постанов, що походять від церкви, незалежно від того, чи були вони предметом церковних або громадянських відносин. А під церковним – сукупність норм, що походять як від церкви, так і від держави, але регулюють суто церковні відносини. На православному Сході у зв'язку з тим, що церковне законодавство завжди взаємодіяло з державними законами і відповідало їм, таке розходження у назвах не мало значення².

Започаткував викладання церковного права в КДА кафедральний протоієрей Києво-Софіївського собору, заслужений ординарний професор університету Св. Володимира та КДА, доктор богослов'я Іван Михайлович Скворцов (1795–1863 рр.)³. Цього вченого заслужено вважають одним із зачинателів трансформації духовно-богословської традиції в світсько-філософську, одним з перших популяризаторів німецької класичної філософії на теренах Російської імперії⁴.

Йому судилося розпочати викладацьку діяльність у часи, коли церковне право як навчальна дисципліна ще не мала повної та правильно організованої системи. Тому, перебуваючи в очікуванні класичної книги з цього предмету, викладання церковного права в КДА передусім відбивало особисті погляди того або іншого наставника богословської кафедри. У Статуті духовних академій зазначалось, що: «канонічне право нашої церкви досі не приведено в належний порядок і має бути пояснено власними дослідженнями професора»⁵.

Очевидним стимулом для керівництва КДА стало заснування в Університеті Св. Володимира кафедри церковного права та призначенням на неї професора І. М. Скворцова, Невдовзі відповідно до пропозиції ректора Академії та постанови Конференції, журналом від 1 лютого 1837 р. було введено до навчальної програми нову дисципліну «церковне право», яку доручили викладати І. М. Скворцову з огляду на те, що він вже займається цим предметом в іншому вищому навчальному закладі⁶.

Після 10 років практичного викладання професор-богослов у 1848 р. видав курс «Записки з церковно-го законодавства» як певний скорочений варіант керівництва до вивчення церковних законів і канонічного права⁷. Невдовзі Синод доручив переробити цю працю як посібник для всіх вищих навчальних закладів. Водночас правлінню КДА було доручено забезпечити створення навчальної програми для викладання церковної історії та церковного законодавства в університетах та інших вищих навчальних закладах⁸.

Сам І. М. Скворцов так визначав предмет церковного законодавства: «Як і всяке управління передбачає свої правила чи закони, так і Церква має свої особливі закони, якими зберігається в ній богостворений порядок і спрямовується життя та діяльність членів її до загальному високому благу їх. Ці закони Церкви вселенської можуть бути названі в найтіснішому розумінні церковними; але вони зазвичай з'єднуються, хоч і не змішуються, з тими законами, яким, починаючи з часів християнських Государів, підпорядковуються окремі церкви, за властивістю положення свого в тій чи іншій державі, і які називаються церковно-цивільними. Законі першого порядку давні законодавці визначали словом «правило». Закони другого порядку називали «закон», а з'єднання тих чи інших називали словом Номоканон. І ті, й інші складають предмет Церковного законодавства»⁹.

Визначаючи поняття науки церковного законодавства І. М. Скворцов наголошує, що наукове опрацювання такого законодавства може мати два вигляди: вигляд зводу законів та вигляд науки. У першому випадку всі правила та закони, що дотримуються церквою, в систематичному порядку зводяться в єдине ціле. У другому – надається єдине керівництво до церковного законодавства. Закони приводяться до головних засад і описуються в коротших рисах. З одного боку, наука звертає увагу тільки на істотніше та найголовніше в законах. А з іншого – наука є ширшою, ніж простий звід законів, адже для виведення певних правил із законних начал, вона має звертатись до історії та богослов'я.

Стосовно структури науки церковного законодавства І. М. Скворцов зазначав: «при різноманітності правил і законів, уживаних Церквою, – власне церковних і церковно-цивільних, урядових і судових, богослужбових і моральних, не легко привести їх до систематичної єдності, і науці Церковного законодавства дати порядок суворий». Далі професор визначав певну систему, яка покладена в основу «Записок». Така система мала дві частини: по-перше, – це склад і устрій «тіла церкви», або тих сил і засобів, якими цей устрій здійснюється, і по-друге, перелік тих дій, якими церква влаштовує життя своїх членів. Враховуючи з однієї сторони відносини православної церкви з державою, а з іншої – вплив її діяльності на людей, що не належать до церкви, І. М. Скворцов структурував огляд науки церковного законодавства так.

Частина перша мала назву «Склад і благоустрій Церкви». Включала розгляд питань: про властивості влади та управління в церкві загалом, що розглядається як в самій собі, так і в союзі з державою. Висвітлювалося питання про церковне правління (ієрархія), про найближчих служителів церкви (про духовництво загалом та зокрема) та про речові засоби церкви (про храми, церковні речі, церковну власність).

Частина друга під назвою «Коло и спосіб дій церкви» відповідно включала питання про церковне вчення, про богослужіння і священнодійства. Розглядалися питання про церковний суд та церковне благочиння (дисципліну). А також про дії церкви відносно іновірів¹⁰.

На виконання згаданого вище доручення І. М. Скворцовим 22 серпня 1850 р. було надано в Синод виправлений та доповнений примірник «Записок». Проте лише 1856 р. Синодом було дозволено надрукувати друге видання цієї праці. Третє та останнє видання «Записок» побачило світ 1861 р. Також зазначимо, що у журналі «Воскресные чтения» за 1849–1850 р. була опублікована цікава стаття професора під назвою: «Очерк истории церковного законодательства»¹¹.

Праці І. М. Скворцова окреслили шлях розвитку викладання і наукового дослідження церковного права на багато років вперед. Його безперечною заслугою є створення першої в Російській імперії програми викладання церковного законодавства у вищих навчальних закладах, яка стала орієнтиром для багатьох наступних поколінь освітян і науковців, що працювали у царині церковного права.

Відтак викладання церковного права в КДА розпочалось 1 лютого 1837 р. І. М. Скворцовим, та продовжувалось і удосконалювалось його наступниками. Нам вдалось знайти декілька, на жаль, не підписаних програм наступника професора з канонічного права, зокрема за 1863–1865 р.¹².

Перша програма у цій збірці мала назву «Огляд уроків з канонічного права, прочитаних студентам КДА вищого відділення ХХІІ курсу, за першу половину 1863/64 навчального року»¹³. Порівняно із програмою І. М. Скворцова, в ній містився значний за обсягом розділ «Історія загального церковного права», який складався з двох підрозділів: аналізу історичного характеру церковного права та дослідження періодів розвитку церковного права. У іншій програмі, яка доповнювала попередню, та називалась «Огляд тих же уроків за

другу половину 1863/64 і першу 1864/65 навчальних років»¹⁴, вказувалось, що у другому півріччі студенти продовжували вивчати розділ «Історія загального церковного права». Належне місце відводилося законодавству імператорів Костянтина Великого, Феодосія Великого та Юстиніана. Також вивчались постанови соборів вселенських і помісних, які прийняті в основу церковного устрою і управління вселенської церкви. Досліджувались збірки церковних канонів і церковно-цивільних законів на Сході (збірники IV століття, збірники Іоанна Схоластика, Номоканон патріарха Фотія) та Заході (Діонісія Малого, Ісидора Севільського, Лжеісидора). Також, до аналізу церковного законодавства входив підпункт, що мав назву «Скорочення і тлумачення церковних законів Стефана Ефеського, Зонари, Вальсамона, Арістіна та інших».

Окремий розділ у програмі присвячувався історії руського церковного права. Він починався із загальних понять руського церковного права та переходив у характеристику двох найважливіших періодів в історії цього права.

Період перший включав, по-перше, канонічні й історичні підстави залежності давньоруської церкви від Константинопольської. По-друге, цивільні права руської церкви на підставі: статуту Св. Володимира, статуту Ярослава, статутних грамот удільних князів, ханських ярликів, статутної грамоти великого князя Василя Дмитровича. По-третє, закони, які діяли по управлінню та суду церковному. Сюди входили: грецький Номоканон, додаткова до Номоканону стаття, та закони руські: правила митрополита Іоанна, питання Кірика, правило митрополита Кирила та ін.

Період другий стосувався історії та канонічних підстав, на яких утвердилась незалежність і автокефалія руської церкви. Із цією частиною програми студенти починали ознайомлюватись у першій половині навчального року, а вже докладно вивчали її у другій. Про це свідчить інша програма-доповнення до попередньої під заголовком «за другу половину 1864/5 навчального року», яка і починається з характеристики другого періоду історії руського церковного права. Така система викладання церковного права була запропонована наступником І. М. Скворцова. Означені програми, хоч і збереглися у архівних фондах, але нажалі без підпису автора, тому важко точно стверджувати кому саме вони належали.

Важливе місце у розвитку науки церковного права, а відтак і у викладанні означеної дисципліни в КДА та Університеті св. Володимира посів відомий юрист Петро Олександрович Лашкар'єв (1833–1899)¹⁵. Про його значний внесок у навчальний процес Академії свідчать як праці професора з наведеного предмету, так і двадцять п'ять років викладання церковного права в КДА. Нам вдалось віднайти програми П. О. Лашкар'єва із церковного права за 1873–1898 навчальні роки.

Відомий російський дослідник О. А. Дорська при характеристиці наукових здобутків П. О. Лашкар'єва звертає увагу на те, що його система церковного права була піддана серйозній критиці з боку колег. Сумнів викликав незрозумілий принцип, покладений в основу роботи, адже, наприклад, у першій главі спеціально написаної у 1886 р. роботи «Система церковного права»¹⁶ професор розглядає питання влади і управління християнської церкви, а у другій звертається до історико-правових питань. Але такий нестандартний підхід до науки церковного права мислитель пояснював тим, що означена наука має відходити від установлених у певний період юридичних принципів і теорій, та повертатись до понять і поглядів античного світу, щоб вивчати науку давнього права. Адже саме по собі право православної церкви є греко-римським та візантійським¹⁷.

У першій програмі з церковного права на 1873/4 навчальний рік¹⁸ П. О. Лашкар'єв надавав загальну схему свого викладання в Академії. На початку програми професор вказує, що одразу після викладу попередніх понять про церковне право і загального нариса його джерел, він припускає змінити а) історію церковного права, і б) його систему.

В історії церковного права професор пропонував зосередитись на пам'ятках церковного законодавства або на так званій зовнішній історії права, залишаючи можливість звертатись до його внутрішньої історії при викладі самої системи права. Щодо системи церковного права, то після загального огляду стану науки церковного правознавства на Заході і в Росії, наводився аналіз постанов вселенських соборів, правил соборів помісних і правил Св. Отців, схвалених для загального керівництва соборами вселенськими. Програма П. О. Лашкар'єв, на відміну від програм його попередників доповнилась питаннями про організацію зовнішнього церковного управління церкви: розглядалися епархії (митрополії), дієцезії (патріархати). Досліджувались собори епархіальні та дієцезальні. Окремо висвітлювались питання про митрополитів, екзархів і патріарха як представника соборної епархіальної та дієцезальної влади.

П. О. Лашкар'єв запровадив вивчення організації вищого управління в церкві руській, в межах яких висвітлювались питання автокефалії церкви руської та її меж. Окремо досліджувалася діяльність Святійшого правлячого Синоду. Вивчалася організація єпископського та пресвітерського управління. Окрім питань про звання священнослужителів і кліриків, програма доповнилась аналізом правил і обов'язків таких звань і станів церковних: мирян (народу), християн, відлучених, адептів, віруючих, каючихся, вдів, незаманих, аскетів і чернецтва.

Звернемо увагу на останні програми професора, зокрема на «читання з церковного права для студентів IV курсу КДА на 1897/98 навч. роки»¹⁹, та «читання з церковного права для студентів III курсу КДА на 1897/98 навч. роки». Відтак вступні поняття про науку та історія церковного права викладались на III-му курсі. Зміст та структура викладання відповідали першим програмам професора. Утім, дещо більша увага приділялась видам права, зокрема П. О. Лашкар'єв окреслюючи загальні види права, виділяв окремі підрозділи спеціально-церковного права (за основами церковного права, за формами, за часом його утворення, по колу дії, по дійсному застосуванню тих чи інших законів його в певний час, по предметам права), потім

характеризував відношення спеціально-церковного до церковно-цивільного права, та визначав окремі під-розділи церковно-цивільного права.

Викладання означеної дисципліни для студентів IV курсу починалось із другого розділу «Система церковного права». Ця частина співпадає із вже описаною нами відповідною частиною програми. Зауважимо тільки, що тут відділи: «Про церковне вчення», «Про таїнства церковні», «Про свята і пости» (новий відділ), «Церковно-речове право» та «Суд церковний» були об'єднані в єдину частину під назвою «Релігійне і релігійно-цивільне право православної церкви. (Підстава і порядок церковного права і суду)»²⁰.

Певний внесок у викладання церковного права в КМА зробив визначний історик професор Федір Іванович Тітов (1864–1935), автор фундаментальних історичних праць про митрополита Макарія (Булгакова). Він читав цей курс як додатковий через смерть П. О. Лашкарєва та відсутність викладача церковного права від 5 вересня 1899 р. до 15 серпня 1900 р.²¹. У нашому розпорядженні є «Програма читань церковного права для студентів IV курсу КДА у 1899–1900 навч. роки», яка свідчить, що професор загалом додержувався системи, апробованої його попередниками. Єдине, що висвітлювалось докладніше, це дослідження «законовиконавчої» влади в церкві, зокрема дотримання, поширення і охорона вчення православної церкви та аналіз церковно-судової влади. В межах останньої надавалась характеристика суду в справах суперечок і сперечань, провин і злочинів. У контексті окресленого питання вагоме значення мало вивчення церковного судоустрою та судочинства. У програмі Ф. І. Тітова також почала приділятися окрема увага шлюбному та шлюбно-розлучному праву²².

У 1900–1920 рр. церковне право в КДА викладав Федір Іванович Міщенко (1874–1929) – український правознавець, професор, академік УАН з 1920 р.²³ Як свідчить «Програма читань церковного права за 1900–1901 навч. рік.»²⁴ професору вдалося збагатити викладання цієї дисципліни ґрунтовним аналізом змісту церковної влади. У межах останньої вирізнялась, по-перше, влада вчительства (*potestas magisterii*), що включала: церковне учительство (проповідь, охорона істин віри, місіонерство) та громадське учительство (школи, навчальні заклади). По-друге, влада освячення (*potestas ordinis*) по відношенню до всього церковного товариства (*ius liturgicum*) та до окремих осіб (канонічні постанови щодо таїнств і обрядів, як-то: хрещення, покаяння, причащення, присяги і поховання). По-третє, влада правління (*potestas jurisdictionis*), що включала законодавчу, адміністративну (заміщення, відкриття, зміну церковних посад) спостережну, та судову (церковний суд). По-четверте, влада церкви як майнового власника або майнове право. Також професором було запропоноване вивчення ставлення православної церкви до інших віросповідань і взагалі до діянь і осіб, що до неї не належить²⁵.

Підсумовуючи, слід зробити висновок, що викладання церковного права в КДА велось на доволі високому рівні. Про це свідчать як масштаб особистостей викладачів, які читали цей курс в Академії, так і їх наукові праці в правовій царині. І, звісно, професорські навчальні програми, що були тим базисом для донесення ключових питань церковного права до студентів Академії, надавали ґрунтовні правові знання своїм вихованцям. Курси церковного права, зрозуміло, що відрізнявся у кожного окремого професора, але тим не менш, були надзвичайно змістовними та насиченими. Адже саме в них поєднувались, як історичні знання, так і розуміння сучасних для того періоду правових реалій.

¹ Олексійчук Л. В. Соціально-юридична характеристика церковного права // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – Філософія. Політологія. – № 98/2010. – С. 14.

² Дорская А. А. История науки церковного права Российской империи конца XVIII – начала XX вв. // Вестник молодых ученых. – 2004. – № 3. – Серия: исторические науки 2'2004. – С. 13–14.

³ Черкас А. Скворцов Иоан Михайлович // Русский биографический словарь. – Т. XVIII. – СПб., 1904. – С. 546.

⁴ Усенко І. Б. Академік Олексій Михайлович Гуляєв: початок творчої біографії // Правова держава: щорічник наук. пр. – Вип. 23. – К., 2012. – С. 7–18.

⁵ Аскоченский В. И. История Киевской Духовной академии, по преобразовании ее в 1819 году. – СПб., 1863. – С. 155.

⁶ Там само. – С. 155.

⁷ Черкас А. Вказана праця. – С. 549.

⁸ Аскоченский В. И. Вказана праця. – С. 278.

⁹ Скворцов И. М. Записки по церковному законоведению. – К., 1848. – С. 1–2.

¹⁰ Там само. – С. 12–13; Дорская А. А. Вказана праця. – С. 16.

¹¹ Черкас А. Вказана праця. – С. 549.

¹² Центральний державний історичний архів України, м. Київ (далі – ЦДІАУК), – Ф. 711. – Оп. 3. – Спр. 667. – 80 арк.

¹³ ЦДІАУК, – Ф. 711. – Оп. 3. – Спр. 667. – Арк. 28.

¹⁴ Там само. – Арк. 29–30.

¹⁵ Лашкарєв П. А. // Справочник научных обществ России. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.snor.ru/?an=pers_224

¹⁶ Лашкарєв П. А. Система церковного права. – К., 1886.

¹⁷ Дорская А. А. История науки церковного права Российской империи конца XVIII – начала XX вв. Указ. соч. ... – С. 17–18; Лашкарєв П. А. Право церковное в его основах, видах и источниках. Из чтений по церковному праву. 2-е испр. и допол. изд. – К., 1889. – С. 10.

¹⁸ ЦДІАУК, – Ф. 711. – Оп. 3. – Спр. 1082. – Арк. 120.

¹⁹ ЦДІАУК, – Ф. 711. – Оп. 3. – Спр. 2407. – Арк. 45.

²⁰ Там само. – Арк. 47–49.

²¹ Профессор протоиерей Федор Титов. Императорская Киевская Духовная Академия в ее трехвековой жизни и деятельности (1615–1915 гг.): Историческая записка. – К.: Гопак, 2003. – С. LXVII.

²² ЦДДАУК, – Ф. 711. – Оп. 3. – Спр. 2522. – Арк. 128–129.

²³ П. З. Гуцал Міщенко Федір Іванович // Юридична енциклопедія. – Т. 3. – К.: Укр. Енциклопедія, 2001. – С. 740.

²⁴ ЦДДАУК, – Ф. 711. – Оп. 3. – Спр. 2523. – Арк. 129.

²⁵ Там само. – Арк. 131–132.

Резюме

Губар К. А. Викладання церковного права у Київській духовній академії (1837–1920 рр.).

Здійснюється огляд та аналіз викладання церковного права в Київській духовній академії. Надається характеристика професорських програм із викладання церковного та канонічного права студентам. Подаються короткі відомості про професорів: І. М. Скворцова, П. О. Лашкарьова, Ф. І. Тітова, Ф. І. Міщенка, котрі викладали церковне право в Академії. Прослідковуються етапи розвитку церковного права, як навчальної дисципліни, впродовж її викладання в Академії. Зазначається внесок професорів церковного права у розвиток юридичної освіти та науки.

Ключові слова: історія українського права, юридична освіта, юридична наука, держава, церква, освітні програми, канонічне право, церковне право, Київська духовна академія.

Резюме

Губарь Е. А. Преподавание церковного права в Киевской духовной академии (1837–1920 рр.).

Осуществляется обзор и анализ преподавания церковного права в Киевской духовной академии. Дается характеристика профессорских программ по преподаванию церковного и канонического права студентам. Подаются краткие биографические сведения о профессорах: И. М. Скворцове, П. А. Лашкареве, Ф. И. Титове, Ф. И. Мищенко, которые преподавали церковное право в Академии. Прослеживаются этапы развития церковного права как учебной дисциплины, в течение ее преподавания в Академии. Отмечается вклад профессоров церковного права в развитие юридического образования и науки.

Ключевые слова: история украинского права, юридическое образование, юридическая наука, государство, церковь, учебные программы, каноническое право, церковное право, Киевская духовная академия.

Summary

Gubar K. A. The teaching ecclesiastical law at the Kyiv Theological Academy (1837–1920 years).

Is carried out a review and analysis of the teaching of ecclesiastical law at the Kyiv Theological Academy. We give a description professorial teaching programs of the ecclesiastical law for students. Served brief biographical information about the professors: I. M. Skvortsov, P. A. Lashkaryov, F. I. Titov, F. I. Mishchenko, who taught ecclesiastical law at the Academy. Are traced the stages of development of ecclesiastical law as an academic discipline, throughout her teaching at the Academy. Noted contribution professors of the ecclesiastical law to the development of legal education and science.

Key words: history Ukrainian law, legal education, legal science, state, church, curriculum, the canon law, ecclesiastical law, Kyiv Theological Academy.

Отримано 2.04.2014

УДК 342.8

А. І. МЕЛЬНИК

Андрій Ігорович Мельник, аспірант Львівського національного університету імені Івана Франка

СТАТУТ «ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ЛІГИ НАЦІЙ» Ю. РОМАНЧУКА, Р. ПЕРФЕЦЬКОГО ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ЕМІГРАНСЬКОГО УРЯДУ ЗУНР ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВА УКРАЇНЦІВ ГАЛИЧИНИ НА ВІЛЬНЕ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ

Після повалення Західноукраїнської Народної Республіки (далі – ЗУНР), проблему державно-правового статусу Східної Галичини екзильний уряд Є. Петрушевича намагався вирішити з допомогою Ліги Націй. Адже «лінія Керзона» залишала Східну Галичину поза Польщею, тому її політичний статус ще не був остаточно окреслений. Це давало підстави галицьким українцям не визнавати польської влади і спрямовувати свої зусилля на переговори з урядами держав Антанти. Активно використовувалася кожна нагода, щоб довести їм можливість і необхідність створення самостійної та нейтральної Галицької Республіки.

Для підтримки дій екзильного уряду й активізації громадського руху на захист територій, що знаходились під окупацією Польщі й Румунії, діячі ЗУНР створили Західно-Українське Товариство Ліги Націй, конституювання якого відбулося на зборах 20 і 23 січня 1922 р. у Відні. До президії товариства ввійшли Роман Перфецький (президент), Ернест Брайтер, Осип Назарук, Ілля Семака, Кирило Трильовський, Олександр Марітчак (сек-